

راهنمای اخلاق حرفه ای در فیزیوتراپی

مقدمه

امروزه علم با سرعت چشمگیری در حال پیشرفت است. پیشرفت های علمی در صورتی می توانند برای بشر مفید باشند که از پشتوانه اخلاقی مناسبی برخوردار باشند. این مسئله در مورد همه علوم، از جمله علوم پزشکی، صادق است و در واقع باید گفت که حرکت طب بر محور اخلاق استوار است.

یکی از زمینه های علوم پزشکی، که در سال های اخیر رشد چشمگیری داشته است، فیزیوتراپی می باشد. در علم فیزیوتراپی، ارزیابی، تشخیص و درمان در دامنه وسیعی از اختلالات و بیماری ها ارائه می گردد. عدم همخوانی عملکرد بالینی با اصول اخلاقی، باعث محدود شدن عملکرد فیزیوتراپیست می گردد و این محدودیت عملکرد می تواند باعث بروز آسیب به بیمار گردد. به منظور پیشگیری از بروز محدودیت ها و آسیب ها، کدهای اخلاقی تعریف و معرفی شدند. در سراسر دنیا آژانس های اخلاقی در فیزیوتراپی، کدهای اخلاقی را ارائه نموده اند.

تدوین کدهای اخلاقی در طب بدون توجه به اعتقادات، ارزشها و اصول اخلاقی هر جامعه مقدور نیست. با توجه به اینکه در قانون اساسی ایران بر اصول حسنه تاکید شده است و ماده اول قانون مدنی کشور به همین موضوع اشاره دارد و با توجه به اینکه سیاست های کلی نظام در حوزه سلامت، به اخلاق مداری اشاره دارد و راهنماهای اخلاقی متعدد از جمله راهنمای عمومی اخلاق سازمان نظام پزشکی، راهنمای عمومی و اختصاصی اخلاق در پژوهش های علوم پزشکی کشور در ایران ارائه شده است، لزوم اخلاق مداری در نظام جمهوری اسلامی ایران واضح و مبرهن می باشد. با توجه به اینکه هدف از اخلاق مداری، رعایت استانداردها در حیطه درمان، پژوهش و آموزش می باشد، اولین مرحله برای رسیدن به این هدف ارائه راهنما و گایدلاین می باشد. لذا ضروری است که کدهای اخلاقی در حیطه فیزیوتراپی در ایران مدون گردیده و در اختیار حرفه مندان، پژوهشگران، اساتید و دانشجویان این رشته قرار گیرد.

این پژوهش در راستای فعالیت های قبلی در زمینه تدوین کدهای اخلاقی رشته فیزیوتراپی و به صورت متدولوژیک و مدون انجام گرفته است و امید است که تکمیل کننده تلاش های قبلی پژوهشگران این زمینه باشد. اصول ارائه شده در این پژوهش، با توجه به کدهای بین المللی و متناسب با فرهنگ و مسایل اجتماعی و عقیدتی جامعه ایرانی نگاشته شده است. این اصول در سه بخش "اخلاق در ارائه خدمات فیزیوتراپی"، "اخلاق پژوهش در فیزیوتراپی" و "اخلاق در آموزش فیزیوتراپی" تدوین گردیده است. هر بخش دارای فصل ها و محورهای مختلف می باشد که کدهای اخلاقی ذیل آنها آورده شده است.

این راهنمای اخلاقی جهت اجرایی شدن به مراجع ذیصلاح از جمله سازمان های حرفه ای پیشنهاد می گردد و سازمان های مربوطه می توانند برای تعیین استانداردها از این راهنما استفاده نمایند.

بخش اول: اخلاق در ارائه خدمات فیزیوتراپی

فصل اول: احترام به حقوق و کرامت انسانی بیماران
محور اول: ارائه خدمات تخصصی با کیفیت و مطابق با استانداردهای علمی
1-1-1- حرفه مندان موظفند که خدمات حرفه ای مناسب و شایسته را به بیماران ارائه دهند.
1-1-2- حرفه مندان موظفند که از استانداردهای فنی و علمی به روز در حرفه خود آگاه باشند و فعالیت خود را مطابق با آن انجام دهند.
1-1-3- حرفه مندان موظفند که حتی المقدور به گایدلاین های تشخیصی و درمانی مصوب ملی عمل کنند.
1-1-4- حرفه مندان موظفند تنها خدماتی را ارائه دهند که آموزش مربوطه در آن زمینه را دیده اند و دانش، مهارت و تجربه کافی در زمینه آن را دارا هستند.
1-1-5- حرفه مندان موظفند که بیماران را در حیطه فیزیوتراپی معاینه و ارزیابی نمایند و مداخلات درمانی متناسب را برنامه ریزی و اجرا نمایند.
1-1-6- حرفه مندان حق ندارند ارائه خدماتی را که نیاز به مهارت، دانش و قضاوت منحصر به فرد آنها دارد، به دیگران واگذار کنند.
1-1-7- حرفه مندان موظفند که بطور مداوم دانش خود را ارتقا داده و صلاحیت تخصصی خود را حفظ کنند.
1-1-8- حرفه مندان موظفند که در صورت نیاز، بیمار را به درمانگران و متخصصان واجد صلاحیت دیگر ارجاع دهند و نباید بابت این ارجاع سودی دریافت کنند.
1-1-9- حرفه مندان موظفند بر عملکرد کارکنان یا دستیاران خود نظارت کامل داشته باشند تا عملکرد آنها با اصول حرفه ای و اخلاقی مطابق باشد.
1-1-10- حرفه مندان موظفند امکانات لازم جهت مدیریت موارد اورژانسی را که ممکن است بیماران در حین درمان با آن مواجه شوند، فراهم نموده و اطلاعات کافی در زمینه نحوه اقدام در این گونه موارد داشته باشند. همچنین موظفند که در اولین فرصت ممکن، امکان برخورداری بیمار از درمان های تکمیلی جهت حل مشکل اورژانسی را فراهم نمایند.
محور دوم: رعایت رازداری و حریم خصوصی بیماران
1-2-1- حرفه مندان موظفند اطلاعات بیمار را محرمانه حفظ کنند و نباید هیچگونه اطلاعات تخصصی یا شخصی بیمار را در اختیار دیگران قرار دهند مگر با حکم رسمی مراجع قضایی.
1-2-2- حرفه مندان موظفند که پرونده بیماران را هر زمان که بیمار بخواهند، در اختیار ایشان قرار دهند.
1-2-3- حرفه مندان باید بدانند که هیچگونه اطلاعاتی از بیماران از جمله تصویر آن ها نباید در شبکه های اجتماعی به اشتراک گذاشته شود.
1-2-4- حرفه مندان موظفند که به حریم خصوصی بیماران احترام بگذارند و از معاینه همزمان بیماران در یک مکان خودداری نمایند. همچنین در هنگام معاینه حتی الامکان پوشش بیمار را حفظ نمایند.
1-2-5- حرفه مندان باید بدانند که اگر نیاز باشد شخص سومی از وضع بیمار آگاه شود، این کار تنها با اجازه بیمار و یا تصمیم گیرنده جایگزین وی انجام می گیرد.

1-2-6- حرفه مندان موظفند به حق اطلاع، انتخاب و تصمیم گیری بیمار احترام بگذارند.
محور سوم: رعایت صداقت و راستگویی
1-3-1- حرفه مندان موظفند بیماران و سایر متخصصان را به طور صادقانه از ماهیت خدمات خود آگاه سازند تا افراد بتوانند در مورد استفاده از این خدمات، تصمیم گیری کنند.
1-3-2- حرفه مندان حق دارند در مورد خدمات خود تبلیغات کنند اما نباید از ادعاهای و جملات احساسی، غیر منصفانه، گمراه کننده و فریبنده استفاده کنند.
1-3-3- حرفه مندان موظفند که درجه علمی و مدرک تحصیلی خود را به درستی معرفی نمایند و نباید از عناوینی استفاده کنند که با وضعیت حرفه ای و علمی آنها مطابقت ندارد.
1-3-4- حرفه مندان نباید از وابستگی های حرفه ای یا تجاری خود به گونه ای استفاده کنند که باعث محدودیت در ارائه خدمات و یا به اشتباه انداختن دیگران شود.
1-3-5- حرفه مندان موظفند اطمینان حاصل کنند که بیماران ماهیت خدمات ارائه شده را درک می کنند و بخصوص از هزینه های پیش بینی شده، قبل از آنکه خدمت مذکور برای آنها انجام شود، اطلاع دارند.
1-3-6- حرفه مندان موظفند که براساس استانداردها و نیازهای تخصصی و قانونی، سوابق و مستندات صحیح و کافی را در زمینه ارزیابی بیمار و خدمات ارائه شده، ثبت و نگهداری نمایند.
1-3-7- حرفه مندان می توانند پیش بینی خود را در مورد بیماری و روند درمان آن به بیمار ارائه دهند ولی نباید اطلاعات نادرست و یا ضمانت در خصوص اثر بخشی خدمات، ارائه کنند.
1-3-8- حرفه مندان موظفند که در صورت بروز خطا یا آسیب به بیمار، مورد را به بیمار اطلاع دهند.
محور چهارم: شفقت و همدلی
1-4-1- حرفه مندان موظفند در ارائه خدمات رفتار مهربانانه و شفقت آمیز داشته باشند.
1-4-2- حرفه مندان موظفند در ارائه خدمات فیزیوتراپی از پیشنهاد اقدامات و روش هایی که برای اطمینان از عدم شکایت بیمار است، پرهیز نمایند.
1-4-3- حرفه مندان موظفند حداکثر تلاش خود را برای همدلی با بیماران انجام دهند و از بی تفاوتی و از دست دادن کنترل برخورد و بروز احساسات و هیجانات کنترل نشده، اجتناب نمایند.
1-4-4- حرفه مندان موظفند در صورتی که به دلیل خطای مرتکب شده، آسیبی به بیمار رسانده اند، مورد را با خود بیمار مطرح کرده و ضمن برشمردن اقدامات جبرانی که انجام داده اند، از بیمار عذرخواهی کنند.
1-4-5- حرفه مندان موظفند در مواردی که خطایی مرتکب شده اند که منجر به آسیب به بیمار شده است، اقداماتی برای جلوگیری از تکرار این خطا در آینده و کاهش میزان گستردگی آسیب خطای موجود انجام داده و مورد را به اطلاع بیمار برسانند.
1-4-6- حرفه مندان موظفند اگر خطا بر روی بیماران فاقد ظرفیت تصمیم گیری مانند کودکان زیر سن قانونی، عقب ماندگان ذهنی و بیماران با سطح هوشیاری پایین رخ داده باشد، اطلاع رسانی موارد خطا را به جای بیمار، با تصمیم گیرنده جایگزین مناسب قانونی او، مطرح نمایند.
فصل دوم: رعایت عدالت و انصاف در ارائه خدمات حرفه ای
1-2-1- حرفه مندان موظفند به تمام افرادی که جویای خدمات توانبخشی هستند، بدون در نظر گرفتن سن، جنس، نژاد، رنگ، ملیت، مذهب، عقیده، باورهای اخلاقی، تمایلات فردی، عقاید سیاسی، ناتوانی و وضعیت سلامتی آنها، خدمات مناسب ارائه دهند.
2-2-2- حرفه مندان موظفند که در نوبت دهی به بیماران عدالت را رعایت کنند.

2-3- حرفه مندان موظفند اطمینان حاصل کنند که هزینه های دریافتی آنها در قبال خدمات ارائه شده، بر مبنای اصول منطقی و عادلانه و بر اساس تعرفه های مصوب قانونی باشد.
2-4- حرفه مندان حق ندارند در قبال خدماتی که ارائه نشده است، هزینه ای دریافت کنند.
2-5- ارائه خدمات تخصصی باید متناسب با نیاز بیماران و بدون هرگونه تبعیض باشد.
2-6- در تخصیص منابع انسانی و سرمایه ای، رعایت عدالت و در موارد محدودیت منابع توجه به اولویت های مصوب کمیته های اخلاق بالینی دانشگاههای علوم پزشکی (انجمن علمی فیزیوتراپی) الزامی است.
فصل سوم: در اولویت قرار دادن منافع بیمار و ضرر نرساندن به او
3-1- حرفه مندان موظفند که در برخورد با بیماران، ادب را رعایت نمایند و از هرگونه رفتار متضمن به توهین پرهیز کنند.
3-2- حرفه مندان موظفند که به وقت بیماران احترام بگذارند و منافع بیمار را در اولویت قرار دهند.
3-3- حرفه مندان موظفند که توجه و احتیاط کافی را در جهت پیشگیری از ورود صدمه به بیماران به کار گیرند.
3-4- حرفه مندان موظفند در کلیه فرایندهای درمانی پیش از هر اقدامی مراقبت های لازم با هدف عدم آسیب رسانی برای بیماران را تدبیر نمایند.
3-5- حرفه مندان موظفند در هر یک از خدمات مراقبتی ارائه شده، سود بیمار را در نظر داشته باشند.
3-6- حرفه مندان حق ندارند خدماتی را که برای بیمار ضروری نمی باشد، ارائه دهند.
فصل چهارم: مسئولیت پذیری اجتماعی حرفه مندان
4-1- حرفه مندان موظفند به حقوق و مسئولیت هایی که در قبال عموم مردم، جامعه، همکاران و حرفه خود دارند آگاه بوده و به آنها عمل نمایند.
4-2- حرفه مندان موظفند در برنامه های آموزش عمومی و ارتقای سطح دانش عمومی مشارکت داشته باشند.
4-3- حرفه مندان موظفند که در هنگام وقوع حوادث غیرمترقبه، به مراجع حرفه ای کمک نمایند.
4-4- حرفه مندان نباید در فعالیتهایی شرکت کنند که منافع حرفه تخصصی آنها را به خطر بیندازد و همچنین موظفند بر اساس عرف و هنجارهای جامعه به نحوی سلوک حرفه ای داشته باشند که به شرافت حرفه و مراقبت از بیماران خدشه ای وارد نشود.
4-5- حرفه مندان موظفند از قرار گرفتن در شرایطی که باعث ایجاد تضاد منافع با بیمار می شود، اجتناب کنند و در صورتی که با تصویب کمیته های اخلاق بالینی (انجمن علمی یا دانشگاه) تعارض منافع، اجتناب ناپذیر تشخیص داده شده و مصوب شود لازم است تضاد منافع خود را به طور شفاف به اطلاع بیماران و سایر ذینفعان برسانند.
فصل پنجم: اخلاق مداری در ارتباط با همکاران
5-1- حرفه مندان موظفند که در ارتباط با همکاران، احترام به ایشان را رعایت نمایند.
5-2- حرفه مندان موظفند که نسبت به اساتید احترام، ادب و تواضع را رعایت نمایند.
5-3- حرفه مندان موظفند با شاگردان و همکاران جوان تر، با کرامت رفتار کنند.
5-4- حرفه مندان موظفند در سازمان های ارائه دهنده خدمات، سلسله مراتب اداری را رعایت نمایند.

5-5- حرفه مندان موظفند که در صورت مواجه شدن با خطای علمی و تکنیکی همکاران خود، ضمن اجتناب از پیش داوری، به منظور حفظ اعتماد جامعه به حرفه فیزیوتراپی، قضاوت خود را در اختیار بیمار قرار ندهند و موجب تشویش خاطر او بر ضد همکار خود نگردند.
5-6- حرفه مندان موظفند که در صورت مواجه شدن با خطای علمی و تکنیکی همکاران خود، به همکار مربوطه، محترمانه اطلاع رسانی کرده و در صورت درخواست ایشان، در جهت ارائه اطلاعات در خصوص خطای پیش آمده به بیمار یا جایگزین قانونی او، ایشان را حمایت و یاری کنند.
5-7- حرفه مندان موظفند در مواقعی که همکاران خاطی حاضر به اطلاع رسانی به بیمار ذینفع نیستند، موضوع را از طریق مراجع ذیصلاح اداری اطلاع رسانی نمایند.
فصل ششم: رعایت اصول اخلاقی و قوانین و مقررات حاکم بر جامعه
6-1- حرفه مندان موظفند که از اصول اخلاقی و قوانین ملی حاکم بر عملکرد کاری خود آگاه بوده و به آنها عمل نمایند.
6-2- حرفه مندان موظفند در مواردی که برخی مقررات را در تعارض با اخلاق حسنه می دانند، موضوع را از طریق نهادهای رسمی و انجمن های علمی، پیگیری نمایند.
6-3- حرفه مندان نباید عملکردی خلاف اخلاق یا قانون داشته باشند که بازتاب منفی آن متوجه حرفه باشد.
6-4- حرفه مندان حق دارند در مواقعی که ارائه خدمات، غیرقانونی است، از ارائه خدمت امتناع کنند.
6-5- حرفه مندان باید بدانند که عدم رعایت اصول اخلاقی و قانونی، منجر به برخورد کمیته اخلاقی یا مراجع قانونی با متخلفان می گردد.

بخش دوم: اخلاق پژوهش در فیزیوتراپی

فصل اول: ملاحظات کلی   مشارکت در پژوهش، برنامه ریزی و ارتقای حرفه
1-1- حرفه مندان موظفند که در فعالیتهای پژوهشی که در جهت بهبود کیفیت ارائه خدمات انجام می پذیرد، همکاری و مشارکت نمایند.
1-2- پژوهشگران موظفند که طرح پژوهشی به شکل کارآزمایی بالینی را بر اساس دستورالعمل مربوطه، ثبت نمایند.
1-3- پژوهشگران موظفند که در ارائه طرح پژوهشی، از ایده های دیگران استفاده نکنند.
1-4- پژوهشگران موظفند که حمایت کنندگان مالی پژوهش خود و هرگونه تعارض منافع مجریان را آشکار نمایند.
1-5- پژوهشگران موظفند که در جهت ارتقای حرفه، امکان دسترسی به نتایج پژوهش های خود را با رعایت حقوق و منافع سایر ذینفعان، فراهم نماید.
1-6- پژوهشگران موظفند کدهای اخلاق در پژوهش کشوری را قبل، حین و بعد از انجام پژوهش مراعات نماید و نیز در هنگام انتشار نتایج پژوهش، به قواعد اخلاق نشر و کدهای اخلاق انتشارات کشوری پایبند باشد.
فصل دوم: ملاحظات اختصاصی در مراحل مختلف انجام پژوهش
محور اول: قبل از آغاز پژوهش
2-1-1- پژوهشگران موظفند قبل از انجام هر پژوهش حتی در بخش خصوصی، طراحی پژوهش خود را در قالب یک پروپوزال، مدون نمایند و آن را به تصویب یک کمیته علمی مرتبط و یک کمیته اخلاق در پژوهش معتبر برسد.
2-1-2- پژوهشگران موظفند روند پژوهش را کاملا بر اساس پروپوزال تصویب شده، به انجام برسانند و در صورت بروز هرگونه تغییر، باید موضوع را به تصویب مجدد کمیته علمی و کمیته اخلاق در پژوهش مرتبط برسانند.
2-1-3- پژوهشگران موظفند در طراحی پژوهش از وجود حداقل خطر آسیب و صدمه به شرکت کنندگان در پژوهش اطمینان حاصل کنند.
2-1-4- پژوهشگران موظفند که ارجحیت منافع جامعه یا پیشرفت علوم را توجیهی برای قرار دادن شرکت کنندگان در پژوهش، در معرض ضرر و زیان قرار ندهند و یا محدودیتی در اعمال اراده و اختیار او ایجاد نکنند.
2-1-5- در پژوهش های علوم پزشکی، باید قبل از انجام پژوهش، تمهیدات لازم از قبیل امکانات پیشگیری، تشخیصی و درمانی در راستای جبران صدمات یا خسارت های احتمالی، فراهم گردد.
2-1-6- در پژوهش های درمانی بر بیماران، میزان ضرر و زیان بایستی کمتر از منافع پژوهش باشد. مرجع تشخیص نفع و ضرر، کمیته اخلاق در پژوهش است.

2-1-7- در پژوهش های غیردرمانی بر شرکت کنندگان سالم، میزان ضرر قابل پذیرش نبایستی از میزان ضرری که شرکت کنندگان در زندگی روزمره با آنها مواجه هستند، بیشتر باشد. در محاسبه ضرر و زیان در زندگی روزمره، آن دسته از ضرر و زیان هایی که شرکت کنندگان به اقتضای موقعیت و شرایط شغلی، سنی، زمانی و مکانی با آنها مواجه هستند، مورد محاسبه قرار نمی گیرد.
2-1-8- عملی بودن، ساده بودن، راحت بودن، سریع بودن و اقتصادی بودن آن نمی تواند توجیهی برای مواجه ساختن شرکت کنندگان، با ضرر و زیان اضافی در پژوهش باشد.
2-1-9- در پژوهش هایی که دارای زیان احتمالی بوده و افرادی در آنها مورد پژوهش قرار می گیرند که دچار فقر فرهنگی یا اجتماعی و مالی هستند، لازم است درک صحیح شرکت کنندگان از این زیان ها، مورد تأیید کمیته اخلاق در پژوهش قرار گیرد.
2-1-10- شرکت دادن افراد در پژوهش بدون آرایه اطلاعات مربوط به پژوهش ممنوع است. مگر اینکه شرکت کنندگان در پژوهش، آگاهانه از حق خود در کسب اطلاعات صرف نظر کرده باشند.
2-1-11- پژوهشگران موظفند رضایت آگاهانه را فارغ از هر گونه اجبار، تهدید، تطمیع و اغوا انجام دهند، در غیر این صورت رضایت اخذ شده باطل است و هیچ اثر قانونی بر آن مترتب نیست و در صورت بروز هر گونه خسارت، مسئولیت آن متوجه پژوهشگر خواهد بود.
2-1-12- چنانچه مجری پژوهش در خلال پژوهش متوجه شود که شرکت کنندگان در پژوهش به هر علت با خطر تهدید کننده ی جدی سلامت مواجه اند، موظف است ضمن خاتمه دادن به پژوهش، مداخله مقتضی جهت رفع عامل تهدید کننده را صورت دهد.
2-1-13- پژوهش بر روی گروه های آسیب پذیر (کودکان، زندانیان، اسرای جنگی، پناهجویان، افراد عقب مانده ذهنی و بیماران روان پریش و زوال عقلی) ممنوع است مگر آنکه پژوهش، خاص موضوع معلولیت آنها و جامعه ی مربوطه باشد که نمی توان در جامعه سالم آن را انجام داد.
2-1-14- گروه های آسیب پذیر به ویژه معلولین و سالمندان را نباید به علت شرایط خاص از جمله در دسترس بودن آنها، به عنوان شرکت کننده ترجیحی در پژوهش شرکت داد و از طرفی نیز نمی توان آنها را از منافع تحقیق محروم نمود.
2-1-15- پژوهشگران باید حتی المقدور در مواقعی که معلولین و سالمندان موضوع پژوهش قرار می گیرند، به دلیل محدودیت این گروه از افراد در رفت و آمد، جهت جمع آوری داده ها به محل سکونت شرکت کنندگان در پژوهش مراجعه نمایند.
2-1-16- انجام روش های گوناگون پژوهش نباید مغایر با موازین دینی و فرهنگی شرکت کنندگان در پژوهش و جامعه باشد.
محور دوم: حین انجام پژوهش
2-2-1- پژوهشگران موظفند هرگونه تعارض منافع به ویژه در مورد شرکت های تامین کننده مالی را به طور مقتضی آشکار نمایند.
2-2-2- در مواردی که به لحاظ تشکیلاتی یا آموزشی، پژوهشگر دارای نفوذ و موقعیتی بالاتر نسبت به شرکت کنندگان در پژوهش باشد، به نحوی که این برتری بتواند شرکت کنندگان را جهت شرکت

در پژوهش در اجبار قرار دهد به طوری که رضایت آگاهانه آنها کاملاً داوطلبانه نباشد؛ علت انتخاب شرکت کنندگان باید به تأیید کمیته اخلاق در پژوهش برسد.
2-2-3- در انجام پژوهش های علوم پزشکی اعم از درمانی و غیر درمانی، پژوهشگران موظفند اطلاعات مربوط به روش اجراء و هدف انجام پژوهش، زیانهای احتمالی، فواید و ماهیت و مدت پژوهش را به میزانی که با شرکت کنندگان ارتباط دارد به آنها تفهیم نموده و به سئوالات آنها پاسخ های قانع کننده دهند و مراتب مذکور را در رضایت نامه قید نمایند.
2-2-4- مسئولیت تفهیم اطلاعات به شرکت کنندگان در پژوهش، به عهده پژوهشگر است. در مواردی که فرد دیگری این اطلاعات را به شرکت کنندگان بدهد از پژوهشگر سلب مسئولیت نمی گردد.
2-2-5- چنانچه به نظر پژوهشگر، ارایه بعضی از اطلاعات به شرکت کنندگان در پژوهش، منجر به مخدوش شدن نتایج پژوهش گردد، عدم ارایه این اطلاعات بایستی با تأیید کمیته اخلاق در پژوهش باشد و ضمناً برنامه ریزی کاملی جهت آگاهی به موقع شرکت کنندگان از آن اطلاعات تدارک دیده شود.
2-2-6- در پژوهش های کارآزمایی بالینی که وجود دو گروه شاهد و مورد ضروری است، بایستی به شرکت کنندگان در پژوهش اطلاع داد که در پژوهشی شرکت کرده اند که ممکن است به طور تصادفی در یکی از دو گروه کنترل یا درمان نما (دارونما) قرار گیرند.
2-2-7- در مواردی که شرکت کنندگان در پژوهش درمان نما (دارونما) دریافت می کنند و از نوع درمان (دارو) بی اطلاع باشد، پژوهشگر بایستی ترتیبی اتخاذ نماید که در شرایط ضروری، اطلاعات مربوط به درمان (دارو)، در اختیار شرکت کننده و یا پزشک معالج او قرار گیرد.
2-2-8- شرکت کنندگان در پژوهش انسانی باید بدانند که هر زمان بخواهند میتوانند از پژوهش خارج شوند بی آنکه نیاز باشد برای پژوهشگر دلیل عدم تمایل به همکاری را بیان کنند.
2-2-9- بدیهی است در صورت انصراف شرکت کنندگان در پژوهش، پژوهشگر موظف است مواردی را که ترک پژوهش، تبعات نامطلوبی نصیب شرکت کننده می نماید به ایشان تفهیم نموده و او را حمایت کند.
2-2-10- پژوهشگران موظفند که اطلاعات مربوط به شرکت کنندگان در پژوهش را به عنوان «راز» تلقی نموده و آن را افشا نکنند و ضمناً شرایط عدم افشاء آن را نیز فراهم کند. مگر آنکه در این مسیر محدودیتی داشته باشند که در این صورت باید قبلاً شرکت کننده را مطلع نمایند.
2-2-11- در صورتی که مطابق بند 2-1-13 انجام پژوهش بر گروه های آسیب پذیر (افراد زیر سن قانونی، عقب ماندگان ذهنی، مبتلایان به زوال عقلی و بیماران روان پریش) توسط کمیته اخلاق مصوب گردید، این پژوهش ها با کسب رضایت کتبی از ولی قانونی آنها بلامانع است.
2-2-12- در صورتی که در ابتدای پژوهش، شرکت کننده در پژوهش، زوال عقل و یا علایم روان پریشی نداشته و در مدت انجام پژوهش مبتلا به این علایم گردد، رضایت قبلی باطل بوده و باید از ولی قانونی او رضایت کتبی کسب شود.
2-2-13- شرکت کنندگانی که در ابتدای پژوهش روان پریش یا زیر سن قانونی بوده اند، اگر در

مدت انجام پژوهش به ترتیب واجد صلاحیت شوند یا به سن قانونی برسند، رضایت قبلی ولی ایشان باطل بوده و لازم است رضایت کتبی جدیدی از خود ایشان کسب شود.

محور سوم: پس از اتمام پژوهش

2-3-1- هر گونه صدمه جسمی و زیان مالی که در پی انجام پژوهش بر شرکت کنندگان در پژوهش تحمیل شود بایستی مطابق قوانین موجود جبران شود.

2-3-2- نحوه ارایه گزارش یا اعلام نتیجه پژوهش باید متضمن رعایت حقوق مادی و معنوی عناصر ذیربط (شرکت کنندگان در پژوهش، پژوهشگران و سازمان مربوطه) باشد.

2-3-3- پژوهشگران موظفند که نتایج پژوهش را به اطلاع ذینفعان برسانند.

2-3-4- پژوهشگران موظفند در صورت آگاهی یافتن از وجود بیماری یا نقص در شرکت کنندگان در پژوهش، مورد را به شرکت کننده اطلاع دهند و حتی المقدور به درمان آنها کمک نمایند.

2-3-5- پژوهشگران موظفند که در انتشار نتایج پژوهش خود در قالب مقالات علمی، استانداردهای انتشارات پژوهشی را رعایت کنند؛ به ویژه شرایط نویسندگی باید در مقالات لحاظ گردد به نحوی که فقط افراد حایز شرایط نویسندگی مندرج در دستورالعمل انتشار آثار پژوهشی، به عنوان نویسنده مقاله ذکر شوند.

2-3-6- پژوهشگران موظفند که در حین انتشار نتایج پژوهش، اطلاعات شخصی افراد شرکت کننده را بدون نام گزارش کنند و در مواردی که ذکر نام ضروری است، این امر با اطلاع و اجازه شرکت کننده صورت گیرد.

بخش سوم: اخلاق در آموزش فیزیوتراپی

فصل اول: راهنمای اخلاقی آموزش دانشجو
محور اول: تلاش در جهت توانمند سازی علمی دانشجویان
1-1-1- اساتید موظفند که در پیشرفت علمی دانشجویان حداکثر تلاش خود را نمایند.
2-1-1- اساتید موظفند که با اصول آموزش و روش های نوین تدریس آشنا باشند و روش تدریس مناسب جهت رسیدن به اهداف آموزشی را به کار برند.
3-1-1- اساتید موظفند که به محتوای آموزشی تسلط کافی داشته باشند و اطمینان حاصل کنند که که محتوای ارائه شده، دقیق، صحیح، به روز و متناسب با اهداف مورد نظر دوره آموزشی می باشد.
4-1-1- اساتید موظفند که در جهت ارتقای سطح علمی خود و به روز رسانی اطلاعات خود حداکثر تلاش ممکن را نمایند.
5-1-1- اساتید موظفند در صورتی که پاسخ یک سوال را نمی دانند، از اظهار نظر در آن مورد خودداری نموده و دانشجو را به منابع و مراجع قابل استفاده، ارجاع دهند.
6-1-1- اساتید موظفند که از اصول و روش های معتبر ارزشیابی (به ویژه از نظر پیش بینی پذیری و شفافیت) استفاده نمایند.
7-1-1- اساتید موظفند که از روش های انگیزشی متنوع و متناسب بهره گیرند و تلاش نمایند که روش های تشویقی را نسبت به روش های تنبیهی در اولویت قرار دهند.
8-1-1- اساتید موظفند که فرصت کافی به رفع اشکالات آموزشی دانشجویان اختصاص دهند.
محور دوم: راهنمای اخلاقی اساتید در آموزش بالینی
1-2-1- با توجه به اینکه استاد الگوی عملی دانشجو می باشد، اساتید موظفند که هنگام آموزش بالینی، اصول اخلاقی مرتبط با بیماران را رعایت نمایند.
2-2-1- اساتید موظفند از این موضوع اطمینان حاصل کنند که بیمار، اعضای گروه آموزشی و جایگاه حرفه ای آنها را می شناسد؛ از جمله اینکه به دانشجویان آموزش دهند که هنگام معاینه بیمار، ضمن معرفی خود، از او اجازه بگیرند.
3-2-1- اساتید موظفند از این موضوع اطمینان حاصل کنند که فرایند آموزش باعث محروم شدن بیمار از درمان مطلوب و بهنگام نمی گردد.
4-2-1- اساتید موظفند که بازخورد دانشجویان را در مورد خطای احتمالی در فرایند تشخیص، درمان و آموزش بالینی، با سعه صدر پذیرا باشند و اقدامات متناسب را جهت حفظ حقوق بیمار انجام دهند. همچنین تلاش نمایند که این امر تاثیر منفی در رفتار آنها با دانشجو نداشته باشد.
محور سوم: پایبندی به هنجارهای فرهنگی و اجتماعی
1-3-1- اساتید موظفند که در آموزش و ارزشیابی دانشجویان، عادلانه، بی طرفانه و بدون تبعیض عمل نمایند.
2-3-1- اساتید موظفند که از ورود به رابطه عاطفی با دانشجو، مادامی که رابطه آموزشی مستقیم برقرار است، پرهیز نمایند.
3-3-1- اساتید موظفند که به اصول رازداری پایبند باشند و از افشای اسرار دانشجویان پرهیز نمایند.
4-3-1- اساتید موظفند که در ارتباط با دانشجویان، عزت نفس، شخصیت و کرامت دانشجو را خدشه دار نکنند و از روش های تحقیرکننده و مخرب اعتماد به نفس دوری نمایند.

1-3-5- اساتید موظفند که نظم، انضباط و وقت شناسی را رعایت نمایند و برای وقت دانشجویان ارزش قایل شوند.
1-3-6- اساتید موظفند که نسبت به دانشجویان رفتار همدلانه و خیرخواهانه داشته باشند و در جهت رشد و ارتقای اخلاقی آنها تلاش نمایند.
فصل دوم: راهنمای اخلاقی رعایت حقوق همکاران، موسسه و حرفه
1-2- اساتید موظفند که به مقام و شأن همکاران خود احترام گذاشته و همراه با آنها در جهت تکامل و توانمند سازی دانشجویان همکاری نمایند.
2-2- اساتید موظفند که نسبت به اهداف آموزشی، سیاست ها و استانداردهای مؤسسه آموزشی آگاه بوده، به آن ها احترام گذاشته و از آن ها تبعیت نمایند.
2-3- اساتید موظفند که در هنگام آموزش دانشجویان، به آموزش تعهد حرفه ای نیز توجه نمایند.
2-4- اساتید موظفند که حتی المقدور در آموزش مداوم حرفه مندان مشارکت داشته باشند.
فصل سوم: راهنمای اخلاقی دانشجویان
محور اول: تلاش در جهت استفاده شایسته از علم استاد
1-1-3- دانشجویان موظفند که علم و دانش استاد را ارج نهاده، به تدریس او توجه نمایند و در جهت استفاده بهینه از علم او تلاش نمایند.
1-2-3- دانشجویان موظفند که نظم و انضباط و وقت شناسی را در فرایند آموزش و محیط های آموزشی رعایت نمایند.
1-3-3- دانشجویان موظفند که تکالیف و مسئولیت های مرتبط با آموزش خود را به نحو مطلوب انجام دهند.
1-4-3- دانشجویان موظفند که در فرایند آموزش مشارکت فعال داشته باشند و در جهت ارتقای سطح علمی خود و به روز رسانی اطلاعات خود تلاش نمایند.
محور دوم: راهنمای اخلاقی دانشجویان در آموزش بالینی
1-2-3- دانشجویان موظفند که در هنگام آموزش بالینی، اصول اخلاقی مرتبط با بیماران را رعایت نمایند.
2-2-3- دانشجویان موظفند در هنگام معاینه بیماران، خود را معرفی نموده و از بیمار اجازه بگیرند.
2-3-3- دانشجویان موظفند از اقداماتی که در آن زمینه آموزش کافی ندیده و یا مهارت لازم را ندارند، اجتناب نمایند مگر با حضور استاد و تحت نظارت مستقیم ایشان.
2-4-3- دانشجویان موظفند که خطاهای منجر به صدمه به بیمار را در اسرع وقت به استاد خود گزارش دهند.
2-5-3- دانشجویان موظفند در مواردی که احتمال قوی در مورد وجود خطا در تشخیص یا درمان تجویز شده توسط استاد را می دهند، بازخورد متناسب به استاد مربوطه بدهند.
محور سوم: پایبندی به هنجارهای فرهنگی و اجتماعی
1-3-3- دانشجویان موظفند که در انجام ارزشیابی و ارایه بازخورد، با اساتید خود رفتار منصفانه و بی طرفانه داشته باشند.
2-3-3- دانشجویان موظفند که در برخورد با اساتید رعایت ادب، احترام و تواضع را بنمایند.
3-3-3- دانشجویان موظفند که از ورود به رابطه عاطفی با استاد، مادامی که رابطه آموزشی مستقیم برقرار است، پرهیز نمایند.

Proposing a set of ethical guidelines for Iranian physiotherapists: results of a modified Delphi technique

Marzieh Mohamadi, Zahra Rojhani-Shirazi, Seyed Ali Enjoo, Ehsan Shamsi-Gooshki, Iraj Abdollahi, Fatemeh Bahmani, Mohsen Razeghi

DOI: <https://doi.org/10.20529/IJME.2021.035>

Abstract

The code of ethical conduct for physiotherapy services must be compatible with the local culture. The ethical guidelines proposed here were developed through a literature review, focus group discussions, and finally a modified Delphi technique to achieve consensus after the data were analysed. At first, the collection of different ethical codes yielded 132 items. In the second stage, repetitive items were discarded, some new items were added, and the various codes were categorised into three domains. Overall, 175 items were considered in the Delphi stage. Subsequently, the items were reduced to 134 in total – 59 in the treatment domain, 41 in research, and 34 in the education domain. The resulting code of ethics will support patients, researchers, students, and teachers in the field of physical therapy with sensitivity to current Iranian legislation and culture.

Keywords: Ethics, physiotherapy, physical therapy.